

Kỷ niệm vui buồn 45 năm hành nghề Công Chánh

Lê văn Phương

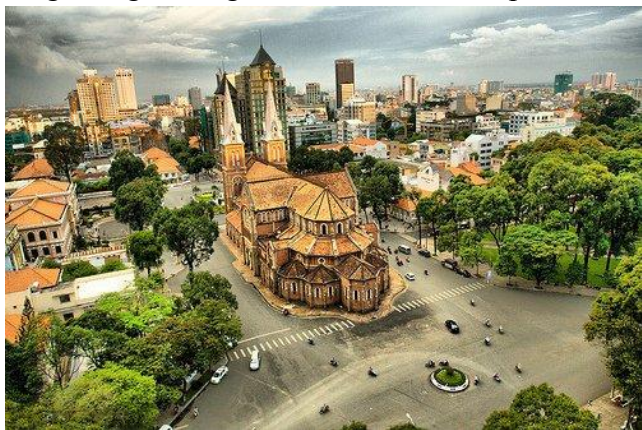
Đáp lời kêu gọi viết bài cho Lá Thư Ái Hữu Công Chánh trong số “Mùa Thu” vừa qua, tôi xin đóng góp vài chuyện vui buồn xuyên 45 năm phục vụ trong ngành Công Chánh từ Việt Nam qua đến Mỹ.

Bài viết được trình bày theo 7 giai đoạn ở các địa danh mà tôi đã phục vụ., được ghi trong bài “Kỷ niệm 45 năm hành nghề Công Chánh đăng trong LTAHCC số 95”

1- Sài Gòn- Hòn Ngọc Viễn Đông

Tổng cộng gần mười năm làm việc tại Sài Gòn, tôi đã phục vụ tại Văn Phòng Tổng Trưởng Công Chánh, Phòng Kỹ Thuật, Khu Bắc Công Chánh Nam Phần, và Sở Giao thông Vận Tải Sài Gòn Chợ Lớn. (Sở Công Chánh Đô Thành cũ)

Lúc này mới ra trường, còn độc thân, sức khỏe sung mãn, lương bổng khá hậu hĩ, và xã hội tương đối thanh bình, tôi đã trải qua một cuộc sống sung sướng, thú vị và hạnh phúc. Tôi

thường rong chơi đây đó, tìm thưởng thức những món ngon vật lạ khắp các quán xá. Xem các kịch hay, đại nhạc hội, đi phòng trà, và xem các phim chiếu tại Sài Gòn khắp các rạp hát vào thời đó. Dù loại phim hấp dẫn của Mỹ, Pháp, Ý, Nhật, Tàu, Việt Nam, Ấn Độ..v.v...Những phim hay mà nay còn âm hưởng trong tôi như Vacance Romaine (minh tinh là Audrey Hepburn) , River No Return

(nữ tài tử Marilyn Monroe), Vua Xiêm và Thiệp (Yul Bruner) Cầu Sông Kwai, Le Voleur des bicyclettes (phim Ý) La Fille Sans Voile (Phim Pháp - minh tinh Brigitte Bardot) Người Phu Xe (Nhật) Đường Sơn Đại Huynh (Phim Tàu tài tử Lý Tiểu Long), Chân Trời Tím, Cuốn Theo Chiều Gió, Thói Đời, Đỉnh Gió Hú, Waterloo, Chiến Tranh và Hoà Bình, La Valse Dans L’ombre, Ba Chàng Ngự Lâm Pháo Thủ, Thăng Gù Nhà Thờ Đức Bà, Doctor Zhivago.

Ngoài những món ngon vật lạ tại các cao lầu tửu quán, tôi cũng không quên chiều cổ các món ăn rất bình dân nhưng khoái khẩu như như bò bía, lòng gà, nước miá Viễn Đông, hủ tiếu tôm cua Mỹ Tho của quán Thanh Xuân đường Tôn Thất Thiệp, phở Hiền Vương, Mì Cây Nhãn, cơm thố Chợ Cũ, Món ăn Pháp của tiệm Tài Nàm, tôm cua, sò ốc, rắn rùa của quán Bảy Hồ, cá lóc nướng chợ cầu Ông Lãnh, gà xối mỡ Chợ Lớn, kể ra không bao giờ hết.

Về thoại kịch,thì tham dự những buổi trình diễn của các tài tử La Thoại Tân, Kim Cương, Thẩm Thúy Hằng, Thanh Nga vân vân. Ca nhạc thì có những giọng ca vàng như Thái Thanh, Lệ Thanh, Thanh Thúy, Lệ Thu, Khánh Ly, Hùng Cường, Duy Khánh, Trần Thiện Thanh, Duy Trác...

2 - Ban Mê Thuột, Nha Trang, Bảo Lộc:

Tạm xa Sài Gòn vài ngày

Khi đến Ban Mê Thuột khảo sát chăn nuôi và trồng trọt (Theo chỉ thị của Tổng Trưởng Công Chánh kiêm Tổng Trưởng Kinh Tế) tôi và tiền sĩ Nguyễn văn Thành, Chánh văn Phòng Bộ Công Chánh (Chef du Cabinet) mượn hai con voi đi săn một ngày và một đêm. Khởi hành từ lúc 2 giờ chiều, đến 5 giờ chiều đã hạ được 5 con mễn. Chúng tôi dừng lại nướng thịt chấm muối ớt ăn

rất ngon, và chỉ lấy đuôi và thịt thăn về, còn bao nhiêu cho đồng bào Thượng thác tùng. Voi được huấn luyện rất khôn. Trong đêm tối, chúng quạt tai và vẫy đuôi liên tục đập muỗi. Tuy nhiên khi thấy người xạ thủ chiếu thẳng đèn sãn vào giữa cặp mắt con mồi trước mặt, chúng tự động ngưng cử động tai và đuôi. Khi vượt qua sông suối, chúng đưa chân dò chỗ nào không lún và không sâu, mới bước tới.

Trong công tác thanh tra Cầu Xóm Bóng Nha Trang với Kỹ Sư Nguyễn Văn Lộc, Chánh Sở Pháp Chế Tổ Tụng Bộ Công Chánh, tôi có dịp viếng Tháp Chàm, Hòn Chông, Hải Học Viện, tắm biển, đi Ninh Hoà ăn nem nổi tiếng.

Khi công tác thanh tra xây cất cầu Bảo Lộc, để được vô tư, không thiên vị, chúng tôi trú ngụ trên lầu nhà vắng lai của trường Nông Lâm Súc dành cho các giáo sư từ Sài Gòn lên giảng dạy. Lúc đó quân chủng Nhảy Dù đảo chánh tại Sài Gòn, kỹ sư Nguyễn Văn Bảnh về Sài Gòn và kỹ sư Hoàng Ngọc Ân về Đà Lạt bằng xe Jeep. Tôi e ngại đi xe Jeep nguy hiểm vì đang đánh nhau, nên đi xe đò. Đến Định Quán gần tối, binh sĩ cản không cho xe đò đi tiếp về Sài Gòn. Tôi quá giang xe nhà binh về tiếp tục tạm trú tại trường Nông Lâm Súc. Hằng ngày rảnh rỗi tôi ra lan can lầu nhìn xuống xem nam nữ sinh viên tập nập đi lại dưới sân trường.

Lúc đó tôi còn độc thân và trời sắp lập đông:

“Đập đùi tài tử giai nhân

Nữ sinh cười nói má hồng xinh xinh

Khi Sài Gòn yên ổn, tôi ra về mà lòng còn bùi ngùi luyến tiếc:

Bước đi một bước giây giây lại dừng

Cùng trông lại mà cùng chẳng thấy

Thấy xanh xanh những mấy ngàn cây,

Ngàn cây xanh ngắt một màu

Người đi kẻ ở, ai buồn hơn ai?

Sau lần thanh tra này, AH Nguyễn xuân Mộng về làm Trưởng Ty CC Lâm Đồng, thay thế AH Trần công Thiện. Sau này AH Nguyễn xuân

Mộng thăng chức Trưởng Khu CC Cao nguyên Trung Phần.

3- Phước Tuy-Vũng Tàu thơ mộng.

Năm 1962-1963, Tỉnh Phước Tuy gồm Bà Rịa và Vũng Tàu. Cuối tuần, khi rảnh, tôi thường ra Vũng Tàu tắm và ăn đồ biển. Vào những năm trên, các Ấp Chiến Lược nở rộ trong Tỉnh.

Mỗi khi có phái đoàn Thanh Tra Phủ Tổng Thống đến, ông Trưởng đoàn- Kỹ sư Trần Văn Nam (nguyên là Giám Đốc Nha Công Chánh Cao nguyên Trung phần)- vào làm việc với Tỉnh Trưởng. Thường ông Phó Đoàn - Đại Tá Phạm Ngọc Thảo ngồi chờ ngoài phòng khách nói chuyện với tôi và Ông Phó Tỉnh Trưởng Nguyễn Bá Cẩn.

Đại Tá Phạm Ngọc Thảo trước năm 1954 là Tiểu Đoàn Trưởng Việt Minh Kháng chiến chống Pháp. Sau năm 1958 ông được Tổng Thống Ngô Đình Diệm phong chức Thiếu Tá Tỉnh Trưởng Bến Tre, sau về làm Thanh Tra Ấp Chiến Lược.

Sau năm 1963, ông là Chuyên viên Đào Chánh. Nghe đồn ông là Giám điệp miền bắc có người anh cao cấp trong quân đội Bắc Việt. Sau cuộc đảo chánh bất thành của tướng Lâm Văn Phát, ông trốn về Hồ Nai, bị bắt và chết trong nhà giam An Ninh Quân Đội.

Ông Phó Tỉnh Trưởng Hành Chánh Nguyễn Bá Cẩn rất bật thiệp, có tài hùng biện, giỏi ngoại giao. Sau này ông là Chủ Tịch Hạ Viện Việt Nam Cộng Hoà (dưới thời Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu) và là Thủ Tướng Chánh Phủ (thời Tổng

Thống Trần Văn Hương). Ông vừa qua đời tại California.

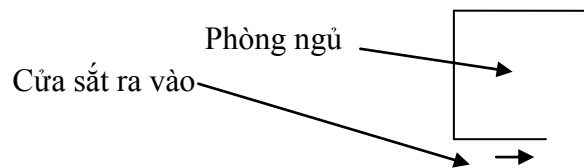
4 - Bình Long anh dũng: Đồn điền cao su Đất đỏ bạt ngàn. (Plantations Des Terres Rouges)

Đồn điền mênh mông bao quanh thị xã An lộc, được chia ra làm nhiều làng cao su: Quán lợi, Xã Trạch, Xa cam, Xa cát...rất giàu có. Đồn điền có bệnh viện riêng, bác sĩ riêng, phi cơ riêng (phi công là người Pháp), mỗi ngày có chuyến bay giữa Saigon và An lộc. Tôi thường quá giang phi cơ này để đi công tác Saigon. Đồn điền có rất nhiều cơ giới như máy ủi, máy ban, máy xúc ủi v. v.. để làm đường trong đồn điền. Các trường phòng đều là người Pháp, tốt nghiệp đại học bên Pháp. Mỗi người có biệt thự riêng, có sân tennis và hồ tắm và họ rất vui vẻ lịch sự. Khi cần tôi có thể trưng dụng cơ giới, tính sẽ thanh toán sau. Rất yên, không bị hăm dọa, vì nghe nói chủ đồn điền đóng thuế cho Toà Đại sứ Bắc Việt bên Pháp.

Từ giữa 1968 đến đầu 1970, tỉnh lỵ bị pháo kích liên tục: mỗi ngày từ 2 đến 4 hoả tiễn 122 ly, vài tuần một lần, mỗi đêm hơn 200 hoả tiễn 122 ly. Đêm đầu tiên bị pháo kích bằng hoả tiễn 122 ly, hơn 32 quả đã rớt trong vòng rào Ty Công chánh và 6 quả quanh nhà Trưởng ty C.C., nơi tôi cư ngụ. Hoả tiễn 122 ly rớt xuống mặt đường, đã được cán đá tráng nhựa, phá một lỗ sâu hơn 2 mét, rộng hơn 2 mét. Theo giới quân sự cho biết,

hoả tiễn 122 ly là loại hoả tiễn công phá, khi gặp vật cứng như bê-tông, sẽ xuyên qua 5 tầng rồi mới nổ, nên rất nguy hiểm. Để được an toàn, vì bị pháo kích liên miên và ngủ không được, nên tôi đã xây cất một phòng ngủ kiên cố, có hầm sâu dưới lòng đất. Tôi cho đào sâu dưới mặt đất 3 mét 5 tầng, đặt ống cống bê-tông cốt sắt đường kính 1 mét, theo hình chữ “Chi”. Hầm có hai miệng, một miệng trong phòng ngủ, một miệng bên ngoài, để phòng nếu phòng ngủ bị sập, sẽ có lối thoát ra ngoài. Mỗi miệng hầm được đậy bằng cửa song sắt có khoá an toàn. Mặt hầm được lấp đất làm nền xây phòng ngủ 4mx4m, bốn vách tường xây bằng đá xanh tầng lớn dày 4 tầng. Bên ngoài vách mặt tiền, xây thêm một vách bê-tông đá xanh tầng lớn dày 4 tầng, song song cách vách mặt tiền 1 mét, có cửa song sắt với khoá an toàn. Muốn vào phòng ngủ, phải mở khoá cửa sắt này, đi dọc theo hành lang 1m rộng giữa hai tường mặt tiền, đến cuối hành lang mới quẹo trái vào phòng ngủ được (xin xem sơ đồ).

Trần làm hai tầng. Trần thứ nhất bằng bê-tông cốt sắt dày 5 tầng cách mặt đất 2 m 3 tầng, bên trên đổ 4 tầng cát. Trần thứ hai (cách mặt đất trần 1 bên dưới 5 tầng và 5 tầng này để trống không), dày 4 tầng cũng bằng bê-tông cốt sắt và bên trên đổ 4 tầng cát. Nếu hoả tiễn xuyên qua trần 2 sẽ nổ ở khoảng 5 tầng trống không, sẽ không phá sập trần 1 được và miếng hoả tiễn cũng không xuyên qua trần 1 được.

Nếu có pháo kích, có thể yên lòng tiếp tục ngủ. Chỉ xuống hầm khi có đội bom. Tôi may mắn được thuyên chuyển về Bạc Liêu tháng 8/1971. Vào mùa hè đỏ lửa tháng 4/1972, nhiều nhân viên Công Chánh đã vào hầm tạm trú an toàn.

5- Bạc Liêu và Công Binh:

Văn phòng Ty Công Chánh Bạc Liêu cách nhà Công tử Bạc Liêu khoảng 200m.

Sau 1975, du khách khi đến Bạc Liêu có thể ngụ tại “Khách sạn Công Tử Bạc Liêu”. Đây là biệt thự của điền chủ Trần Trinh Trạch, xây cất năm 1909 do Kỹ sư Pháp thiết kế. Toàn bộ vật liệu xây dựng đều nhập từ Pháp. Các bư lon, đỉnh ốc đều có khắc chữ P tức sản xuất từ Paris. Sau 1975 chính quyền mới đã trưng dụng biệt thự cải biến thành khách sạn đặt tên là “Khách Sạn Công Tử Bạc Liêu”

Ông T.T.Trạch sở hữu 74 sđiền với 145.000 hecta ruộng lúa và 100.000 hecta ruộng muối. Ông Trạch là thân phụ Công Tử Bạc Liêu tức Trần Trinh Huy (Hắc Công Tử). Ông Huy du học ở Pháp 3 năm, không có mảnh bằng nào. Về nước để vợ Pháp và con ở Paris. Ông rất mê cờ bạc, có khi đánh một ván 30.000 đồng trong khi giá lúa chỉ có 1 đồng 7 cắc một giạ và lương Thống Đốc Nam Kỳ 3.000 đồng một tháng. Đi thăm ruộng bằng ca nô hoặc phi cơ vì quá nhiều ruộng. Lúc đó cả nước VN chỉ có 2 phi cơ tư nhân, chiếc kia là của Vua Bảo Đại. Đi đòi nợ bằng xe Ford Vedette, đi chơi bằng xe Peugeot Sport, loại xe này chỉ có 2 chiếc ở miền Nam, chiếc kia là của Vua Bảo Đại.

Các việc ăn chơi phung phí của ông, tôi không bàn đến, vì báo chí đã đề cập nhiều rồi.

Tôi được chuyển chuyển về Bạc Liêu năm 1971. Công tác bề bộn, vì ngoài nhiệm vụ Trưởng Ty CC Bạc Liêu, tôi còn kiêm nhiệm luôn chức vụ Phân Khu Trưởng Phân Khu 63 Kiều Lộ, tức phải phụ trách luôn thêm Quốc Lộ và Liên Tỉnh Lộ thuộc ba Tỉnh Ba Xuyên (Sóc Trăng), Bạc Liêu và An Xuyên (Cà Mau). Do đó tôi thường phải liên lạc hợp tác với Khu Công Binh Tạo Tác, Liên Đoàn 40 Công Binh Chiến Đấu (trong công tác Phát Triển Cầu Đường Nông Thôn) và Liên Đoàn 7 Công Binh Kiến Tạo trong công tác canh tân Quốc Lộ 4 từ ranh Cần Thơ đến Cà Mau. Tiểu Đoàn Trưởng Tiểu Đoàn 71 CBKT lúc đầu là

Trung Tá Ngô Quang Tính (con BS Ngô quang Lý dạy Hygiene trường Cao Đẳng CC), sau đó là Thiếu Tá Mai Hiệp Hưng (bào huynh AH Mai hiệp Thành). Tr.T Tính và TT Hưng rất hiền hòa vui vẻ. Sau 30/4/75 toàn thể Tiểu Đoàn 71 CBKT không phải học tập cải tạo vì chính quyền mới cần tiếp tục công tác canh tân QL 4. Do đó TT Hưng không được đi diện HO và hiện sống ở VN.

6 - Hà Nội, 36 phố phường.

Năm 1976, sau khi học tập cải tạo, một số Kỹ Sư cũ xin vào làm việc tại Sở Giao Thông Vận Tải Sài Gòn (Sở Công Chánh cũ). Năm 1977, AH Nguyễn Văn Ngân (nguyên Giám Đốc, vừa thất lộc tại California), AH Trương Công Thiện (nguyên Chánh Sở Công Chánh Đô Thành, tạ thế mấy năm qua tại Úc), tôi và một số Kỹ Sư Cán Bộ được cử đi Hà nội dự Hội Nghị Khoa Học Kỹ Thuật toàn quốc. Đi đường bộ, chúng tôi ghé Đà Nẵng và viếng thắng cảnh Ngũ Hành Sơn.

Đến Hà nội, Trưởng Đồn gác cổng Thành Phố Hà nội không cho vào vì tài xế quên đem theo Sự Vụ Lệnh, họ bảo trở về Sài Gòn lấy Sự Vụ Lệnh !!. Năn nỉ không được, Trưởng Phái Đoàn phải gọi điện thoại nhờ Bộ Giao Thông Vận Tải can thiệp mới được vào.

Họp 5 ngày xong, Bộ không có đủ xăng cấp cho chúng tôi về Sài Gòn, chúng tôi phải ra mượn phòng ngủ ở. Đến ngày 20, được bảo xuống Hải phòng lãnh xăng. Thế là chúng tôi có dịp viếng cảnh Hải phòng và ăn mì người Tàu nấu rất ngon. Không hiểu cơ quan nào bảo đi lãnh xăng ngược đường như vậy, vì đường QL 5 Hà nội - Hải phòng rất xa đi về hướng Đông, còn đường Hà nội - Saigon hướng Nam. Từ Hải phòng phải trở lại Hà nội mới về Saigon được (như ở Saigon bảo đi Cần Thơ lấy xăng để trở về Hà nội). Hải phòng cũng không có xăng để cấp!!

Chúng tôi trở lại Hà nội mượn phòng ngủ cũ thì được các cô phục vụ bảo là hết giường. Khách sạn này lúc 1977 không có phòng riêng, mà chỉ

có một phòng rộng chung có 50 giường như trại lính. Những ngày trước chúng tôi chỉ ở có 7 người, nhưng mỗi khi có cán bộ đến ngụ thì các cô nói là hết giường. Lý do vì các cô là công nhân viên lãnh lương cố định, các cô không muốn phục vụ nhiều người. Chúng tôi khiếu nại, các cô bảo thủ tục là phải đăng ký trước một ngày. Thế là chúng tôi đành đến ngủ không mùng trên các bàn họp lúc trước. Sáng hôm sau chúng tôi trở lại khách sạn mượn giường và ở thêm một tuần nữa mới được cấp xăng về Saigon. Thời gian gần một tháng ở Hà nội, chúng tôi đã thăm viếng khắp 36 phố phường, chợ Đồng Xuân, Hồ Hoàn Kiếm, Hồ Tây, Văn miếu, cầu Thăng Long, các bảo tàng viện v.v. bằng xích lô hoặc xe điện. Tạm biệt Thủ đô “ngàn năm văn vật”.

7 - Hoa Kỳ: Xa Lộ tối tân

Tháng 7 năm 1919, Đại Úy Eisenhower cùng 294 bạn đồng đội đã thực hiện một cuộc hành trình xuyên bang từ Hoa Thịnh Đốn. Vì đường sá quá xấu nên phải mất 62 ngày mới đến San Francisco. Trong Đệ Nhị Thế Chiến, Tướng Eisenhower rất tán phục hệ thống xa lộ Autobahn của Đức. Sau khi đắc cử Tổng Thống Hoa Kỳ, ông đã vận động đầy mạnh dự án xây cất hệ thống xa lộ Liên Bang Hoa Kỳ và ban hành bộ luật Federal Aid Highway Act (FAHA).

California có 1 hệ thống xa lộ tối tân. Chỉ riêng đoạn xa lộ I.105 (Century Freeway) dài 17.3 dặm nối liền I.605 đến phi trường Los Angeles, Caltrans đã thiết kế đồ án, xây cất và

khánh thành năm 1993 với tổn phí hơn 2 tỷ dollars.

Trên xa lộ này, tôi được Caltrans giao nhiệm vụ design cầu Los Angeles River Bridge &

Separation. Cầu gồm 8 lanes xe ô tô và 4 lanes xe điện băng bên trên thành phố Los Angeles. Vì California thường hay động đất (có khi trên 8 độ Richter) nên cầu này được tôi design có thể chịu đựng các trận động đất lớn nhất dự trù có thể xảy ra trong vòng 150 năm sắp tới (Maximum Credible Earthquake – MCE).

Trên xa lộ, chúng tôi thường design cầu bê tông hậu áp (postensioned) và ít khi dùng bê tông tiền áp (prestressed). Các cầu cũ, trước kia không được tính phần earthquake, cũng được design / retrofit tăng cường thêm để đủ sức chịu đựng các trận động đất MCE có thể xảy ra.

Xin cảm ơn nước Mỹ đã cuu mang chúng tôi trong những năm tháng qua.

Thủ Phủ California
Mùa Đông 2011